

גליון

אהלך באמיתך

דברי תורה

שיעורים

שיחות

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ד

חודש תמוז תשפ"ג לפ"ק

מסן הוצאת ספרי

משימות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

גליון אהלך באמתך

גליון ד' - חודש תמוז תשפ"ג

יצא לאור ע"י

מכון הוצאת ספרי אלעסק

כל הזכויות שמורות

Copyright 2023 ©

להשיג

בבית מדרשינו קהל לב שמח אלעסק

203 Ave. F Brooklyn NY 11218

גם אפשר לשלוח בקשה ל:

dtalesk@gmail.com

להערות והארות או ליטול חלק בהוצאות הגליון

אפשר לפנות להמכון

(347) 533-2946

התנצלות

היות שמיהרנו המלאכה כדי שנוכל להוציא הגליון לאור עולם, ע"כ לא עלה בידינו לעבור על תוכן הגליון כל צרכו, ונפלו בו כמה שגיאות, ושגיאות מי יבין

- תוכן הגליון -

| גליון ד' - חודש תמוז תשפ"ג |

שיעורים בספר חובת הלבבות, שער הבטחון

לשון החובת הלבבות.....ג

לשיעור ז' ח'

שיעור ז' - יום א' פר' במדבר תשפ"ג.....ה

תמים תהיה עם ה' אלוקיך • מצות שמיטה באתה במיוחד לחזק את הבטחון בתוך לבבות בני" • אין שום מקרה בעולם כלל • לבטוח בה' בכל עת ובכל שעה • לא פחות ולא יותר • אמונה ממשך השפעות למעלה מדרך הטבע

שיעור ח' - יום א' פר' נשא א' (חג השבועות) תשפ"ג.....יב

המלוה בריבית אינו בוטח בה' • השפעות הפרנסה תלוי' כפי מה שהארם בוטח בה' • לבטוח בה' שבודאי יזכה לבטחון • מעלת בעל הבטחון בענינים רוחניים • לומר על כל פעולה שהוא עושה "בעזרת השם" • להודות לה' גם קודם הישועה • מעיקרי קבלת התורה להיות בעונה ושפלות

דברי תורה

של"ס פינחס תשפ"ב.....יט

להמשיך ההתחדשות וההתלהבות של ההתחלה

לשון החובת הלבבות

לשיעור ז' ח'

שער הכטחון - פתיחה

והשמיני, שבעל הכימיה איננו מתעכב בשום מקום, מיראתו שמא יתגלה סודו. והבטח באלוקים בכטחה בארצו, ובמנוחת נפשו במקומו, כמו שכתוב (תהלים ל, ג): בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ודעה אמונה, ואמר (ס, ט): צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה.

והתשיעי, שבעל הכימיה לא תלזנו הכימיה שלו באחריתו, ולא ישיג בה בעולם הזה וזלת הכטחון מן הריש והצורך לבני אדם, והבטח בה' ילונו גמול בכטחנו בעולם הזה ולעולם הבא, כמו שכתוב (תהלים ל, י): והבטח בה' חסד יסוכבנו. ואמר (ס, ל): מה רב מוכך אשר צפנת ליראיך.

והעשירי, שבעל הכימיה, אם יודע ענינו תהיה סבת מותו, מפני שהוא משתדל וטורח בו הפך הנהגת העולם, ועוד שומנהיג הכל ישליט עליו מי שימיתו כשאינו יודע להעלים סודו. והבטח בה', כאשר יודע בטחונו יגדל בעיני בריות, ויכבדוהו בני אדם, ויתברכו בקרבתו ובראיתו. ויהיה גורם לתקנת עירו ולדחות הפגעים מעל אנשי מקומו, כמו שכתוב (משלי י, כה): וצדיק יסוד עולם. ובענין לזט בצוער.

ומתועלת הכטחון בה' בענין התורה, כי הבטח בה', אם בעל ממון הוא, ימחר להוציא חובת האלוקים וחובות בני אדם מממונו בנפש חפיצה ורוח נדיבה, ואם איננו בעל ממון, יראה כי חסרון הממון טובה משובות המקום עליו, מפני שנשתלקו מעליו החובות שהוא חיב בהם לאלוקים ולבני אדם בעבורו, ומיעוט מירדת לבו בשמירתו והנהגתו, כמו שנאמר על אחד מן החסידים שהיה אומר: המקום יצילני מפיזור הנפש. אמרו לו: מהו פיזור הנפש? אמר: שיהיה לי ממון בראש כל נהר ובראש כל קריה, והוא מה שאמרו זכרונם לברכה, (ז, ט): מרבה נכסים מרבה דאנה. ואמרו (ס, ז, ט): איזהו עשיר השמח בחלקו.

והבטח בה' ישיג תועלת הממון, רצוני לומר פרנסתו, ותמנע ממנו מירדת המחשבה של בעל הממון והתמדת דאנתו לו, כמו שאמר החכם (קהלת ה, ו): מתוקה שנת העובד אם מעט אם הרבה יאכל, והשבע לעשיר איננו מניח לו לישן.

חובת הלבבות שער הבטחון

שיעור ז' - יום א' פר' במדבר תשפ"ג

בתוכן:

תמים תהיה עם ה' אלוקיך / מצות שמיטה באתה במיוחד לחזק את הבטחון בתוך לבבות בניי / אין שום מקרה בעולם כלל / לבטוח בה' בכל עת ובכל שעה / לא פחות ולא יותר / אמונה ממשיך השפעות למעלה מדרך הטבע

תמים תהיה עם ה' אלוקיך

בשיעור הקודם הבאנו דברות קדשו של הרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק זי"ע שהביא משם אחיו הרה"ק הר"ר זושא מאניפאלי זי"ע יסוד גדול בענין הבטחון, ובה ברמזי הכתובים לבאר כיצד שהתורה מדריך את בני ישראל בהדרך בו יתנהג האדם בבטחון באלוקיו, והתורה באתה באזהרה חמורה לבני ישראל לבטוח בו בכל הענינים, שהחסרון בבטחון בו ית' הוא מה שגורם למיעוט השפע ח"ו, וגורם שיצטרך הקב"ה לצוות את השפע מחדש כביכול, על כן עלינו לחזק בטחונינו בה' לטוב לנו כל הימים.

בספר דברי שלמה (להרה"ק ר' שלמה מכאבוב זי"ע) הביא את דברי הנועם אלימלך הנ"ל, ומציין לדברות קדשו של הר"ר אלימלך זי"ע בפרשת בשלח שכתב כעין זה, והדברים משלימין זה את זה. ונעתיק לשונו הק' שם (ד"ה ויאמר ה'): דכתיב (שמות טז, ד): ויאמר ה' אל משה כו', הנני ממטיר לכם לחם מן השמים - פירוש הנני פירושו בדבר ההוא תמיד, כלומר שהשם יתברך אומר מה

שאתם אומרים שצריכים לפרנסה, אני תמיד בכל עת מוכן ומזומן לפרנס ולתת לכל איש מידי יום כיומו פרנסתו מהשמים. ויצא העם ולקטו כו' - פירוש, אך כשהאדם הוא מחוסר הבטחון ויצא מהגדר הנכון והראוי לבטוח בה', ולקטו דבר יום כיומו - פירוש צריך להתחדש אליו הלקיטה מחדש, כי אם היה בוטח בלב נאמן היתה פרנסתו מזומנת לו שלא בצער ועבדות כלל, כי אם כמטר הזה ההולך שלא כיגיעה, וזהו ויצא העם ולקטו כו'. עב"ל.

ודבריו הללו הם עפ"י מה שייסד לנו בפרשת בהר, שהקב"ה מוכן לפרנס את האדם בשפע ובנקל מבלי שום מגרוע כלל, דהרי לא ברא הקב"ה את העולם אלא בשביל להיטיב לבריאותו, ובכן הוא עומד הכן להשפיע מטובו האין סוף בלתי גבול כלל. אבל היות שרוצה הקב"ה שנבטח בו, ונכיר לו טובה על כל הטובות שהוא עושה עמנו, ע"כ הוא מנתיג את העולם בזו הדרך, שאם האדם בוטח ומאמין באלוקיו אזי יבוא אליו פרנסתו וצרכי חייו, כ"מטר" שיווד נבחת ובשלוה, ומגיע לתוך ידו של אדם מבלי שום טירחא. ולכן זכו הצדיקים שבדור

מצות שמיטה באתה כמיוחד לחזק את הבטחון בתוך לבכות בני

וזל"ק: והשמיני, שבעל הכימיה איננו מתעכב בשום מקום, מיראתו שמא יתגלה סודו - היות שכל אומנתו הוא להפוך את הברזל לכסף זהב, ואומנת הלז הוא רמאות, ושלא ביושר, לכן הוא חושש ומתירא תמיד שיתגלה סודו לבני אדם, ויאבד פרנסתו, על כן מוזכר הוא לגלות ממקום למקום. לא כן הוא אצל והבוטח באלוקים בבטחה בארצו, ובמנוחת נפשו במקומו, שאין לו שום סיבה להיות נע ונד, אלא הוא יושב במקומו בבטחה ובשלחה, כמו שכתוב (תהילים לז, ג): **בטח בה' ועשה טוב, שכן ארץ ורעה אמונה - שאם תחיה חיי בטחון בה', ותעשה רק הטוב מבלי שום רמאות, אזי תזכה לישוב בנחת ובשלחה בארץ מבלי צורך לנט ממקום למקום, ואמר (סס, ט): צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה.**

והנה היסודות הללו בעבודת האדם במידת הבטחון, גוזים בתורה בפרשת בהר. וכבר הארכנו קצת בשיעורים הקודמים מזה, ועכשיו נביא עוד ענינים שהתורה מלמדת אותנו בהם היאך להתנהג.

הרבינו כחיי על הכתוב (ויקרא כה, ב), כתב דברים נחמדים ברמזי הכתובים במצות שמיטה, דענין מצות שמיטה בכללותה הוא שרצה הקב"ה שיבטל האדם מלבו את כל רגשי בעלות ויכולת, אלא יתבונן כי אין שום אדנות וממשלה אלא להקב"ה בלבד, ולכן אני מציינת לדבריו לשבות מעבודת השדה משך כל שנה השביעית, והנני משליך את כל יחבי עליו, והוא יכלכלני. ועל דרך זה מבאר כל פרטי הדינים במצות שמיטה שהכל בא להורות לדבר זה, ע' שם בדבריו כי מתוקים הם מדבש.

דעה, דור המדבר, לקבל המן אצל פתחי ביתם ממש, ולא הצריכו לטרוח ולקבצן מרחוק. לא כן אם לא יבטח האדם כראוי, אזי יחסר לו ההשפעה ממנו, ויצטרך לטרוח על פרנסתו, ולכן אותן בני אדם שבדוד דעה שלא בטחו בה' כראוי, היו צריכין לטרוח לקבץ מזונותם ממקומות רחוקים בטירחא יתירה, ועליהם אמר הכתוב "ולקטו העם דבר יום ביומו", כי היו חסדים מהבטחון בהשי"ת, ולכן לא השיגו פרנסתם אלא בטירחא יתירה.

ולפי הדברים האלו מוסיף ברברי שלמה בדרך רמז, דהרי היוצא לנו מכל האמור הוא שמה שהאדם מאמין בהשי"ת, ומקיים את מצוות ה' מבלי שום פקפוק והרהור כלל, אלא מקיים הכל בתמימות גם כשהוא לא מבין למה הוא כך, ולמה צריך לעשות כן, ובוטח בה' בבחינת "חק מבלי טעם", הרי הוא גורם בזה הגורם שלא יחסר לו כל טוב לעולם. ולפי"ז יבוא כמין חומר למה נקרא בלשון הכתוב ובחז"ל בכמה מקומות המזונות בלשון "חק", דבא להורות שעל ידי שהאדם הולך בדרך זה שהזכרנו - לקיים רצון בוראו גם כשהוא חק בלי טעם, הריהו ממשך את ההשפעה דמזוני, הכרוך בה כל ההשפעות טובות.

ובזה מפרש הכתוב (ויקרא כה, ג): **אם בחקותי תלכו - הכוונה על הנהגת האדם בבטחון בבוראו עם ישרות ותמימות, והולך בדרכי השי"ת כ"חק".** לאדם כזה מבטיחה התורה - ונתתי גשמיכם כעתם כו', שיתברך בכל מיילי דמיטב ולא יחסר לו כלום, וישיג פרנסתו בנקל כמו הגשם, וכדברי הר"ר אלימלך הנ"ל.

גר און דו ביסט א יחיד!. והיינו שאין אתה משיג כלום מבח עצמך.

וכן כותב בנו של הרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק זי"ע באגרת הקודש (הנדפס בסוף הספר נועם אלימלך): והממון חביב עליהם יותר מגופן, וזה מבלבל אותן מכל מחשבות טהרות. וכותב שאין להם שום תועלת מזה, כי בודאי למי שהשי"ת רוצה בעשרו ממילא יבא לו העשירות בלי עמל, כי הכל ביד הקב"ה לבדו, וראי' לזה ממצות שמיטה שמצינו בפירוש שע"י הבטחון זוכים להשפעות נפלאות.

אין שום מקרה בעולם כלל

בספה"ק שפת אמת (פרשת בהר, שנת תרל"ז ד"ה בפסוק ובי). הביא את דברי הנועם אלימלך הנ"ל בפר' בהר. ומבאר את דבריו ביתר עומק, וזו"ת: וביאור הדברים דמה קושיא היא זו מה נאכל, הא מאן דיהיב חיי יהיב מזוני, וא"כ למה לי' להתורה לבוא לתרץ את הקושיא, הרי הקב"ה המח' את עולמו בכל רגע בתמידות הוא המזין ומפרנס את כולם, ומה מקום לקושיא כלל? אך כי אם יהי' קיום בני ישראל על פי נס בודאי אין מקום לקושיא כלל, אבל היות שאין כל הדורות ראוין לנסים לכן יאמרו מה נאכל, והתירון שמשיב ע"ז התורה הוא שיהי' ההשפעה בדרך ברכה, וברכה היא קצת בטבע. וכבר הארכנו בשיעור הקודם במה שדאינו באופן גלוי משך כל הדורות שהיה השפעה שלא כדרך הטבע, וגם לאנשים פשוטים מאוד, וכ"ז מפני שהקב"ה הליבש את הנס הנפלא הזה בדרך ברכה, שהיא כעין דרך הטבע קצת, ולכן הגיע השפע והברכה אצל כל סוג מכלל ישראל.

ומסיים ואומר השפת אמת: אך באמת צריכין בני ישראל לידע כי הנסים והטבעים הכל אחד ובאמת אין נס גדול ונפלא כמו הטבע שהוא הגדול

ויותר מזה מרחיב הכלי יקר את דיבורו לבאר הענין, וזו"ת (שם ד"ה וכדי ליישב): אומר אני, שטעם מצוה זו היא להשריש את ישראל כמדת האמונה והבטחון בה, כי חשש הקב"ה פן בכואם אל הארץ יתעסקו בעבודת האדמה על המנהג הטבעי, וכאשר כביר מצאה ידם ישכחו את ה' ויסורו בטחונם ממנו, ויחשבו כי כחם ועוצם ידם עשה להם את החיל הזה, ועולם כמנהגו נוהג ויחשבו שהארץ שלהם היא, והם הבעלים ואין זולתם, על כן הוציאם ה' מן המנהג הטבעי לגמרי.

ומבאר עוד למה דייקא מצוה זו יחזק בלבו של אדם את האמונה בה, כי בשש שנים דרך האומות לעשות שני שנים זרע ושנה אחת בור כדי שלא להכחיש חילה של השדה, ולזה בא הקב"ה בציווי: שש שנים תזרע שדך - מידי שנה בשנה ברציפות, והגם שתעשה כן מבלי שינוח השדה כלל אני מבטיחך להוסיף כחה שלא תכחיש. ועוד נס בתוך נס שאחר שזרעתה שש שנים, אם בשנה הששית לא יכחיש חילה הנה מן הדין לא יוסיף לה זה כח עכ"פ, ואמר ה' אדרבה שבשנה הששית יוסיף לה כח כל כך עד שנאמר וצויתי את ברכתי בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים.

והנה הגם שאין לנו קרקעות, ואין אנו מקיימין מצות שמיטה כהלכתה, אבל הלימוד והמוסר השכל שאפשר ללמוד מזה נוגע לכולנו. דהרי עפ"י הנ"ל העיקר מה שרצה הקב"ה שנלמוד ממצות שמיטה, הוא להחדיר בלבבנו האמונה הפשוטה כי אי אפשר להאדם להשיג לא פחות ולא יותר ממה שנקצב בעבורו מן השמים כנ"ל, ואי אפשר בשום אופן לשנות כלום מן הדבר הקצוב בשביל האדם מן השמים. וכדברי הרה"ק ר' אהרן מקארלין זי"ע בספרו בית אהרן, בשם הרה"ק ר' אשר'ל סטאלינער זי"ע: א מענטש דארף געדענקן וואס שטייט אין חובת הלבבות, אז דו ביסט א

בה בעולם הזה זולת הבטחון מן הריש והצורך לבני אדם, שחוק ממה שיש לו פרנסה ואינו צריך להצטרפות בני אדם לא יגרום לו פרנסתו כלום. אבל לא כן הוא והבוטח בה' ילונו גמול בבטחנו בעולם הזה ולעולם הבא, כמו שכתוב (תהילים לז, י): והבוטח בה' חסד יסובבנו. ואמר (שם לא, כ): מה רב טובך אשר צפנת ליראיך.

והעשירי, שבעל הכימיה, אם יודע ענינו תהיה סבת מותו וכמו שנתבאר לעיל שיבואו עליו במשפט על עסקו שלא עפ"י חקי המדינה, מפני שהוא משתדל וטורה בו הפך הנהגת העולם, ועוד שומנהיג הכל ישליט עליו מי שימיתהו כשאינו יודע להעלים סודו, והיינו דהיות שפרנסתו הוא בניגוד להנהגת טבע העולם, שהרי אי אפשר להפוך נחושת לכסף או כסף לזהב רק למראית עין, וכל מעשיו הם באמת זיוף ורמאות, והבורא יתברך - המנהיג את הכל, יביא אותו לידי כך שלא יוכל להעלים את סודו, וישליט עליו אדם שימית אותו. והבוטח בה', כאשר יודע בטחנו יגדל בעיני הבריות, ויכבדוהו בני אדם, ויתברכו בקרבתו ובראיתו - בני אדם שיתודע להם צדקתו יאחלו לעצמן לזכות להמצא בקרבתו ולראות אותו. ויהיה גורם לתקנת עירו ולדחות הפגעים מעל אנשי מקומו, כמו שכתוב (משלי י, כס): וצדיק יסוד עולם. וכענין לוט בצוער, שהצלת העיר היתה בזכות לוט הגם שלא היה צדיק גדול כל כך.

בספה"ק קדושת יו"ט (פרשת מצורע ד"ה וידבר ה' אל משה) דקדק הכתוב (ויקרא כה, ב): והיה כי תבוא אל הארץ אשר אני נותן לכם, דלכאורה יש להבין הכוונה באומרו אשר אני נותן לכם קודם ציווי השמיטה, והלא הכל הוא מהשי"ת, ובפרט ביאת

שבנפלאות המושגים לנו, ואז כשוז האמונה מתברר לבנ"י אין עסק להיות ניוון עפ"י נס... ונס לשון הרמה, פירוש שהיא הנהגה מתרוממת מהנהגת הטבע, ומיוחד לבני ישראל. וכן כתב המהר"ל כי כמו שיש סדר להטבע כן יש סדר להנסיים, וסדר זה מיוחד לבני ישראל כנ"ל. ובאמת הדורות שנעשה להם הנסים היה קבוע בהם האמונה והיה שזה להם הטבע והנסיים, לכן נהג הש"י עמם בנסים. עכת"ד.

וכוונתו בדברי הרמב"ן הידועים (שמות יג, טז), שהעמיד יסוד מוסד בהנהגת הקב"ה בעולמו, שמן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד כל התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורה משה רבינו עד שנאמן בכל דבריו ומקרינו אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד. שעל האדם צריך להאמין שגם הטבע הוא נס, וממילא בא בשכרו מדה כנגד מדה, שהקב"ה עושה לו נסים, ומנהג אותו על פי הנהגה הנסיית המיוחד לבני ישראל. והנסיים הנגלים אינם אלא גילוי שהכל הוא ממנו יתברך, ואפילו הטבע.

נמצא יוצא מכל הנאמר, כי ההשפעה הגדולה שהתורה הבטיחה לכלל ישראל אם נשמר שמיטה כהלכתה, שייכת לכולנו, כי עיקר הכוונה במצוה זו הוא שנחזק בטחונינו בו ית"ש. וזה שייך לכל איש הישראלי, מבלי שום נפ"מ באיזה מצב שהיא. קטן כגדול, אם רק מאמין בהשי"ת באמונה פשוטה שהוא מנהיג את הבריאה כולה, וכל מה שנראה כדברים פשוטים וטבעיים הם נסים ממש, הריהו זוכה לנסים ונפלאות.

לכטוח בה' בכל עת וככל שעה

וזל"ק: והתשיעי, שבעל הכימיה לא תלונו הכימיה שלו באחריתו, ולא ישיג

אפשר לקיים מצות שמיטה כי אם שכבוחט בה ומאמין באמונה שלימה שהוא ית' העושה ויעשה לכל המעשים, ואין זולתו, ואז יוכל להיות ושבתה הארץ שבת לה, שהוא כל יכול, מה שאין שכל אנושי והנהגת הטבע בכח להשיג.

מה שאין כן אם ח"ו לבו יסור ממדת האמונה והבטחון, ויחשוב כי כחו ועוצם ידו עשה את כל החיל הזה, והכל על פי הנהגת הטבעי, אז כמוכן אי אפשר לקיים מצות שמיטה, דעפ"י הטבע אם אין חריש וקציר אין לאכול. וזהו שהזהירה התורה הק' קודם מצות שמיטה: כי תבואו אל הארץ - צריכים אתם לדעת - אשר אני נותן לכם, אני דייקא, ולא אתם הבעלים, כי אין זאת מכחכם ועוצם ידכם, כי אם הקב"ה הוא הנותן כח לעשות חיל, ואז יוכל להיות ושבתה הארץ שבת לה, כי הבורא ית' כל יכול מה שאין לשכל האנושי להשיג עפ"י הטבע, משא"כ אם ח"ו לא תאמינו כי שאני הוא הנותן, אם כן לא תוכלו לקיים מצות שמיטה, שהרי עפ"י הטבע אם אין חריש וקציר אין לאכול כנ"ל. עכתו"ד.

ובזה ביאר הגה"צ רבי שלמה זלמן פריערמאן אבד"ק ראחוב זי"ע למה הוסמכה התורה פרשת בהר אחר שסיים לדבר מנתינת התורה על הר סיני, כמו שהוקשה רש"י שם. דזה שנתנה התורה על הר סיני רומז ג"כ על ענין זה, דהרי כל ההרים רצו שישראל יקבלו את התורה עליהם, וכל אחד מההרים הגבוהים היה חושב שבודאי יתן הקב"ה את התורה עליו דהרי הוא הגבוה והנאה מכולם, ולא עלתה על הדעת להר סיני שהיה הנמוך שבהרים שאכן עליו ירד הקב"ה עם כל הפמליא של מעלה ליתן התורה, דהרי היה הנמוך והקטן שבכולם. ודייקא מהאי טעמא נתן עליו הקב"ה את התורה, משום שהוא הקטן עצמו יותר מכולם, והיה בוטח בה' בתמימות שיזכה למעלה גדולה ונפלאה הלזו. וזהו הסמיכות לפרשת בהר שמצות

הארץ הוא בודאי מן השי"ת לבדו. ויתבאר עפ"י המבואר בספרים הק' דכמו דמציתו בירידת המן ליומו כדי שיהיו עיניהם נשואות אל ה' תמיד ויבטחו בו בתדירא. וכמו דאיתא בגמרא באריכות (יומא ע"ג): שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה, אמר להם: אמשול לכם משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה, עמד ופסק מזונותיו בכל יום והיה מקביל אביו כל יום. אף ישראל מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה רואג ואומר שמא לא ירד מן למחר, ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולם מכוונים את לבם לאביהן שבשמים.

והיינו דבודאי הקב"ה רוצה לפרנס את עמו ישראל באהבה, בתמידות מבלי הפסק כלל, אבל הרי אם יקצב הפרנסה לזמן קצוב, לא יהי' עינינו נשואות עליו שיפרנסנו, וכמו שרואים לפעמים כשאחד מפרנס את בנו או חתנו אחרי הנישואין, שאם יתן לו את כל הסכום הקצוב פעם אחת בשנה וכדו', לא ירגיש הבן שאביו או חותנו הוא המפרנסו, וישכח ממנו לגמרי, וזה מפני שיתרגל בהטוב ולא יכיר בהנותן. והעצה הוא שיתן לו מזונותיו מידי חודש או שבוע, ועל ידי זה יתלה את עיניו עליו, ויבוא להרגשה שפרנסתו תלויה בידי אחרים, וממילא יכיר לו טובה על מה שהוא מפרנסו. ומהאי טעמא הוריד הקב"ה המן לישראל מידי יום ביומו, ולא היו יכולין להטמין מיום לחבירו, כי רצה הקב"ה שנפנה אליו בתמידות, ולא נשכח ממנו אפילו לרגע אחד, ונודה לשמו בכל יום תמיד על כל הטובות שהוא עושה עמנו בכל עת ובכל שעה.

כך ענין של מצות שמיטה שלא יעבדו הארמה כל שנת השביעית אין זרע ואין קציר, כדי שיהיו עיניהם נשואות אל ה' ויבטחו בו עדי עד, הרי דאי

לשקוד על דלתי בתי ישראל לקבץ מעות בעבור הצורך שהיה עוסק בה, ולמה שוהה בעיר ימים הללו על לא דבר. השיב הר"ד זושא דבתחילת בניסתו לכל עיר שהוא הולך לקבץ מעות הריהו יודע סכום המעות שעליו לקבץ לצדקה, ועדיין לא הגיע לאותו הסכום שהוצטרך לקבץ בעיר זה, ע"כ ממתין כאן עד שייגיע לאותו הסכום. ואכן נודע הדבר לאחרי מכן שהגיע להר"ד זושא נדיב אחד במרוצה, ונתן להר"ד זושא סכום נכבד, וביקש מחילה על איחורו דהיה טרוד בשירדות שונות ולא היה לו פנאי להביא המעות. ושאל הזקן מר' דוד'ל בבדיחה שהאם גם הוא יודע הסכום שעליו לקבץ בכל עיר שהולך לשם, כמו זקיני. השיב לו ר' דוד'ל שאכן גם הוא יודע הסכום הקצוב בעבורו לקבץ, אבל הוא אינו כמו זקיני שהיה בעל רוח הקודש והיה יודע זאת מיד בראשית דרכו, לא כן הוא, שהגם שיוודע זאת, מכל מקום לא נתברר אליו דבר זה רק אחרי שמסיים לקבץ המעות בהעיר, שאזי יודע הסכום שהיה קצוב בעבורו לקבץ באותו העיר, דעל כרחק רק מה שעלה בידו הוא מה ששייך אליו, ולא יותר, ואפילו פרוטה אחת.

וכל זה היה מפני שהיה לו בטחון בהשי"ת שמה שקצוב בעבורו מן השמים להשתכר משך דרכו, זהו מה ששייך, ולא משהו יותר, ומה שלא עלה בעבורו לקבץ על כרחק שלא היה נקצב בעדו, ואינו שייך אליו כלל. הזאת הבטחון עלינו לחזק בלבט תמיד, שמה שמגיע אלינו הוא מה שקצוב בעדינו, וההשתדלות שמוסיפין והולכין לעשות בשירדות הגוף והנפש לא יוסיף בעבורי כלום אם אינו רצוני ית'.

השמיטה מבוארת בתוכו, דענינו גם כן להורות לאדם שיבטח בכל נפשו ומאודו על השי"ת שהוא יפרנסו ויספיק לו את צרכיו, וזה אפשר ללמוד ממעשה דהר סיני, ולזה נסמכה זה לזה.

ולפי דרכו אפשר להוסיף לבאר גם המשך הכתובים: ושבתה הארץ שבת לה', ופירש"י: לשם ה' כשם שנאמר בשבת כראשית. דגם זהו רמז על הענין שאמרנו, דהרי גם השביתה בשבת קודש מורה על הבטחון בהשי"ת, שסומכין עליו שגם אם נתתבטל ממלאכה ליום אחד לא נפסיד כלום, דהפרנסה ממילא הוא ממנו, ואין זולתו. וכמו ששמענו על אבותינו בהשנים הראשונות על אדמת אמעריקא, שהיה להם נסיון גדול בענין שמירת השבת, והרבה לא עלתה בידם להיות נמנים בין שומרי השבת כהלכתה, מפני שכל הפרנסה שלהם היה תלוי בענין זה, אבל הרבה מאבותינו זכו לעמוד בנסיון, ועמדו באמונתם אשר משמירת השבת אי אפשר להפסיד כלום. ומי שהיה לו אמונה תקועה בלבו שמשמירת שבת קודש אי אפשר להפסיד כלום, זכה לכרכה מן השמים שלא עפ"י הטבע. ועל דרך זה צריך להיות השביתה בשנה השביעית לשם ה', בבטחון בו ית' שהוא יפרנסנו ויכלכלנו מבלי שום מגרוע ומחסור כלל.

לא פחות ולא יותר

מסופר על הרה"ק ר' דוד'ל טאלנער זי"ע שהיה מכתת רגליו מעיר לעיר לקבץ מעות לצדקה לפרנס עניים, פעם פגש בו זקן אחד ואמר לו שהריהו זוכר כשהגיע זקיני הק' הרה"ק הר"ד זושא מאניפאלי זי"ע (ר' דוד'ל היה חתן הרה"ק ר' ישראל אברהם מטשארניאסטרזי זי"ע, שהיה בנו של הר"ד זושא) לעיריני לקבץ מעות לעניים, ואחר שסיים לקבץ המעות נעצר בהעיר עוד כמה ימים, וכאשר שאלו בפיו למה אינו ממשיך לדרכו

כמאז ומקדם, אך כדי שלא יתפרסם הדבר אמר מרן ז"ל שישארוהו לאכסניא ושם ישכב עוד יממה.

עוד היה אומר הלעכאוויטשער ז"ל (שם, אות ג): לא באנו לעולם כדי לפעול טובות בענינים גשמיים, כי אם בשביל להשריש אמונה בלבבות בני ישראל, אכן כאשר בא אלינו יהודי והוא נזקק לישועה בגשמיות, מומינים אנחנו אותו שישכבות אצלינו, ובשבת קודש או משרישים בלבו אמונה ה' טהורה, עד שכבר ממילא מתמלאים כל משאלות לבו לטובה.

והיינו שתכלית כל המופתים שעשו צדיקי הדורות לא היה אלא להשריש האמונה בלבבות בני ישראל. אתמול היה ההילולא של הסבא קדישא הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפאנדר זי"ע, שהיה מגדולי ספרד. מספרים שפעם שאל מהרה"ק רבי מרדכי מלונים זי"ע מה זאת חסידות? האם תאמר מופתים, הרי גם אני עשיתי מופת, וסיפר דברים כהויתן: פעם באו אלי שני עשירים על דין תורה בשביל סכום גדול, והנתבע שנתחייב לפי פסק הבי"ד לא רצה לציית לדין התורה. לא עברה ימים אחדים עד שאותו הגביר שלא ציית לדינא ירד מנכסיו ונעשה עני ואביון, והיה מפרנס את עצמו ובני ביתו מהקופת צדקה של הקדש. ואני - ממשיך הסבא קדישא לספר - הייתי עומד אצל החלוקה לעמוד על המשמר שמחלקים לכל אחד לפי צרכו, וליתן לכל אחד ואחד די מחסורו בכבוד. כשהגיע תור היורד הנ"ל לקבל מעותיו מן הצדקה, אמרתי להגבאי שיתן לזה האיש סכום נכבד כי הוא אינו סתם עני כשאר העניים, אלא הוא יורד מנכסיו, וממילא זקוק הוא יותר למעות, ויהי כשמוע היורד את דברי רב העיר שרוצה להיטיב בעבורו, אמר להרב שרוצה אני לציית להדין תורה, אבל מה אעשה שעכשיו אין לי כלום לשלם חובתי. ואמרתי לו שלא ידאוג בשביל זה, ויהי לפלא שבכמה ימים לאחר מכן חזר ונתעלה

אמונה ממשיך השפעות למעלה מדרך הטבע

והנה מצות האמונה כשלעצמו גדלה מעלתה למאוד, עד כדי כך שזה בעצמו פותח את שערי ההשפעות למעלה מדרך הטבע ממש, ואין לו לירא מפני שום נברא בעולם. דברים נוראים כתב המאור ושמש על האדם שיש לו אמונה באלוקי עולם (המיו יום א' של סוכות, ד"ה והנה כבר אמרנו), וז"ל: ק: ושמעתי מהרב הקדוש האב"ד דק"ק נשחיו זצוק"ל שעל ידי האמונה יכול האדם להחיות מתים ולהפוך כסף לזהב ולשנות כל דרכי הטבע, וגם מי שיש לו אמונה האמתית אינו מתירא משום דבר ולא יזיקנו שום דבר. ואמונה הוא מלשון אמון, כמו ואהיה אצלו אמון (משלי ה), שהוא לשון המשכה, שעל ידי האמונה האדם ממשיך עליו נועם אור אלוקותו יתברך. ע"כ.

ובספר תורת אבות (הס"ק מלכו"בין, אות נה), הובא המעשה דלהלן: מעשה והביאו אל מעוט בלעכאוויטש יהודי מתושבי הכפרים הסמוכים שנשברה רגלו באופן קשה, וציוה מרן הסבא קדישא מלעכאוויטש ז"ל שיכניסוהו אליו בין תפילת מנחה למעריב, וישכיבוהו על גבי מיטה שניצבה בחדרו, עשו כדבריו ונכנס הוא ז"ל אל החולה, ואמר לו: אמור אחרי "אתה גבור לעולם ה' מחיה מתים וכו', סומך נפלים ורופא חולים וכו', עד סיום ברכת מחיה מתים", אחד כך שאל אותו, האם אתה מאמין בכל זה? והשיב החולה: הן. אך מרן ז"ל נער בו: דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, אמר שוב "אתה גבור וכו'". וכשסיים שאל אותו שנית: אתה מאמין? והשיב: הן. אך מרן ז"ל נער בו כבתחילה, וחזר לומר אתו ברכת מחיה מתים פעם שלישית, עד שהחולה מעצמו צעק בכל כוחו: אני מאמין בכל זה, אני מאמין. מיד ציוה עליו שירד מן המיטה, ויהי לפלא כי רגלו בריאה

השיב לו רבי מאטל מסלונים, דהמופתים אינם התכלית כלל, אלא העיקר הוא שיביא את בני אדם להתחזק בתורה, וזכירת שמים, ואמונה באלוקי עולם. וזהו עיקר החסידות להיות מאמין בה', ועל ידי האמונה זוכים לישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע.

להיות עושר אדיר, וציית להדין תורה. עד כאן סיפר ממה שעשה הוא בעירו, ואם כן שאל מרבי מאטל סלונים ענין זה חסידות, שהרי גם אני עשיתי זאת.

שיעור ח' - יום א' פר' נשא א' (הג השבועות) תשפ"ג

בתוכן:

המלוח בריבית אינו בוטח בה' / השפעות הפרנסה תלו' כפי מה שהאדם בוטח בה' / לבטוח בה' שבוטח יזכה לבטחון / מעלת בעל הבטחון בענינים רוחניים / לומר על כל פעולה שהוא עושה "בעזרת השם" / להודות לה' גם קודם הישועה / מעיקר קבלת התורה להיות בעונה ושפלות

למה אכן מותר ללוות לעכו"ם, דהיות שגוי אינו נאמן לשלם, על כן ממילא אינו בטוח בממונו הלזו שיקבלם ממנו, על כן עיניו נשואות תמיד אל ה' שיציל את ממונו מיד הנכרי.

והנה דבריו הק' צריכין ביאור, דהרי מדבריו משמע שרק מי שמלוה בריבית מוכרח שאינו בוטח בה', ונותן טעם לדבריו דהוא מפני שידוע שישתכר סכום הקצוב ביניהם בשביל ההלוואה שמלוה לחבירו, ובוטח עצמו בזה. אבל לכאורה למה לא נאמר כמו כן אצל כל בני אדם שעובדים במקום עבודה, ומשתכרים סכום קצוב מידי הודש בחודש, למה אינו נחשב כאינו בוטח בה', דהרי גם הוא יודע שישתכר מעות הללו כשכר על עבודתו, ומאי שנא זה מהמלוה בריבית, הרי מדרתו קצובה ממש כמותו.

המלוח בריבית אינו בוטח בה'

דברים מופלאים כתב הכלי יקר בפרשת בהר, עה"כ (ויקרא כה, לה): אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלוקיך, וחי אחיך עמך. דהתורה אסרה לנו ללוות על הריבית, ומבאר הכלי יקר הטעם שאסרה לנו התורה דבר זה, וזל"ק: כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שמסיר מדת הבטחון מן האדם, כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה', לפי שהוא מסופק אם ירזיח או לא. אבל הנותן בריבית ריזח שלו ידוע וקצוב וסומך על ערכו שבידו ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלוח עובר בלאו לפי שהוא מחטיא את המלוח ומסירו מן מדת הבטחון, כנודע מרוב המלוים בריבית שרובם מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה, מצד כי אין בטחונם בה'. וממשיך לבאר שם הטעם

שמקשה ביומא (כב:) קראי אהדדי, כתיב: והיה מספר בני ישראל (הושע ב, א), שמע מינה שיש להם מספר, ואחר כך כתיב: כחול הים אשר לא ימד ולא יספר. כפי הפשט אין זה קושיא, כי אצל הקב"ה יש להם מספר כבובים שמוציאן ומכניסן במספר כך יש להם מספר, להורות שהקב"ה משיגה על כל אחד בפרטות, ומה שאמר אשר לא ימד ולא יספר, היינו אצל בני האדם שבודאי לא יוכלו לספור אותם לגודל רבויים.

היוצא לנו מדבריו שהקב"ה באהבתו אותנו הריהו משיגה על כל עניינינו בפרטות, ומהאי טעמא היה מונה אותנו בכל עת, כי כל אחד מאתנו חשוב אצלו הרבה מאוד, על כן היה חשוב אצלו כ"ב לידע המנין המדויק שיש בכלל ישראל.

והנה ע"י מה שהאדם בוטח בה', מורה שהוא מאמין בהשגחתו הפרטית עליו, וכדברי הרא"ש בספרו אורחות חיים (אות כו): לכוטוח בה' בכל לבבך, ולהאמין בהשגחתו הפרטית. וזוה תקיים בלבבך היחוד השלם בהאמין בו כי ענינו משוטטות בכל הארץ וענינו על כל דרכי איש ובוהן לב וחוקר כליות, כי מי שאינו מאמין "אשר הוצאתיך מארץ מצרים", אף ב"אנכי ה' אלוקיך" אינו מאמין, ואין זה ייחוד שלם, כי זה הוא סגולת ישראל על כל העמים, וזה יסוד כל התורה כולה. עכ"ל.

אבל יותר מזה מבואר בספרי קודש, כי השגחה זו תלויה בשיעור הבטחון שיש לו לאדם, והיינו שהבטחון הוא הגורם לדבר זה שישגיח עליו הקב"ה בפרטות, ובהשגחה מיוחדת, והוה בבחינת מדה כנגד מדה. וכן כותב הרה"ק רבי זונדל מסאלנט ז"ע לבנו באיגרת: כיון שהבורא יתברך משיגה על כל אדם בפרטיות ענייניו, וכמו שהאדם פונה את לבו לה', כן הוא פונה להשגיח עליו, כמו שכתוב (תהילים קבא, ה): ה' צלך. ואם פונה את לבו יותר גם ה' ישגיח עליו יותר, כמו שאמרו במדרש: ה' צלך - מה הצל הזה כשאתה מראה

ומה שצריכין לדחוק ולתרוץ הוא שהאדם העובד בשביל שבו, ג"כ צריך הוא לבטוח בה' בכל דרכיו, דהרי אינו יודע אם יעבירו הבעל הבית מעבודתו פתאום, וישאר מבלי מקום עבודה, או אפשר שיחלה ולא יוכל לעבוד מחמת חולשתו וחוליו, וממילא לא ישתכר כלום, נמצא דהוא צריך לבטוח בה' שייסייענו להשיג צרכיו. לא כן האדם המלוה בריבית הרי בוטח עצמו שיקבל סכום הלז שהחליטו ביניהם, ולא יבטל שום גשם או שלג את החוב שהוא חייב בעבורו בשביל ההלוואה, ולכן אינו בעל בטחון. (ועדיין צריך ביאור היטב, וה' יאיר עינינו, ואכמלה"ב).

השפעות הפרנסה תלוי כפי מה שהאדם בוטח בה'

והנה הכלי יקר כותב במקום אחר (פרשת במדבר), עה"כ (במדבר א, כ): שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם, במספר שמות כל זכר לגלגלותם. ומבאר, דהרי רש"י פירוש שהציווי היתה כאן למנות את בני ישראל, ולפי דבריו יקשה למה נקטה התורה המנין כאן בלשון "שאו", ולא בשום לשון אחר המורה על קבלת החשבון. ומבאר כי מצד המספר ינטלם וינשאם ביתר שאת, על כל העמים אשר אין להם מספר פרטי, כמו הקש הזה שאין דרך בעל הגורן ליתן לו מנין, כך אין לאומות השגחה פרטית כי אם כללית, לקיים המין כשאר בהמות וחיות ארץ, אבל על כל איש ישראל מושגת בפרטות, ואפילו אחד מהם חשוב באומה שלימה כמו שנאמר (שמות יט, כא): ונפל ממנו רב. ואפילו אחד מהם שיפול דומה כי רב הוא, על כן נתן להם הקב"ה מספר כמו לכובכים, שנאמר בהם: המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא (ישעיה מ, כו). כך נאמר כאן במספר שמות וגו', להורות שמצדיקי הרבים כבובים לעולם ועד (הניאל יב, ג), וכל אחד יש לו השגחה פרטית. ומה

וכוונת הכתוב לאמר להאדם שיבטח בה/ על זה שיזכה להגיע לדרגת ע"ד, והיינו מידת הבטחון.

מעלת בעל הבטחון בענינים רוחניים

בחובת הלבכות למעלה הביא העשיר מעלות שיש לבעל בטחון יותר מן בעל הכימיה, ועכשיו ממשיך לספר במעלת האדם הבוטח בה' בכל עניניו, ומונה התועליות שיש בין ברוחניות ובין בגשמיות. ומקודם מתחיל לבאר המעלות בענינים רוחניים.

וזל"ק: ומתועלת הבטחון בה' בענין התורה - שהבטחון מביאה את האדם להיות עובד ה', כי הבוטח בה', אם בעל ממון הוא, ימהר להוציא חובת האלוקים וחובות בני אדם מממונו בנפש הפיצה ורוח נדיבה, שהרי מרגיש בנפשו תמיד רגשי הכרת הטוב להשי"ת על כל הטוב שהוא עושה עמו, על כן משתדל לעשות את רצון השי"ת עם ממונו. **ואם איננו בעל ממון, יראה כי חסרון הממון טובה מטובות המקום עליו, מפני שנסתלקו מעליו החובות שהוא חיב בהם לאלוקים ולבני אדם בעבורו** - שהרי ההכרח מזה שאין לו ממון הוא שאיטו חייב באותן החיובים שהעושר חייב בעולם הזה לבני אדם, דהרי בעל הממון חייב ליתן צדקה ממנו לשאר בני אדם ולגמול חסד עמהם, לא כן הוא שלא העניק לו הקב"ה מעות הרבה, ע"כ שהוא פטור מחיוב זה, **וזמיעוט תירדת לבו בשמירתו והנהגתו, כמו שנאמר על אחד מן החסידים שהיה אומר: המקום יצילני מפיזור הנפש. אמרו לו: מהו פיזור הנפש שאתה רוצה להנצל ממנה. אמר שיהיה לי ממון בראש כל נהר ובראש כל קריה,**

ואתו אצבע אחד, הוא מראה אצבע אחת, ואם כל היד, מראה כנגדך כל היד, כן הקב"ה כדרך שבא האדם לראות כך בא לראות. עכ"ל. וכדבריו כותב בספרה"ק נפש החיים (שער א, פרק ט). ובאמת כבר קדמו בחובת הלבכות לעיל (שער הבטחון, פתיחה): ומי שבטוח בזולת ה', מסיר האלוקים השגחתו מעליו, ומניח אותו ביד מי שבטח עליו.

וממילא נמצא שכל פעולה שאדם מוסיף לחזק הבטחון בלבו, וכן בכל פעם שמונע עצמו מלבטל הזמן בשביל ריבוי ההשתדלות, ופונה את לבו לעסוק בתורה ובעבודת השי"ת, הריהו זוכה להשגחה מיוחדת יותר, וכמו שביארנו שכפי שיעור הבטחון שהאדם בוטח את עצמו בה', הריהו זוכה להשגחה יתירה מן השמים.

לבטוח בה' שבודאי יזכה לבטחון

והעיקר הוא לבטוח בה' בכל המעשים, ובכל רגע ורגע מימי חייו של אדם על האדמה, וכשהאדם חי עם בטחון יש לו חיים של מנוחה ושלוה, ואינו כועס על חבירו כשמפגיע בכבודו, או כשגורם לו איזה צער, דהרי חי באמונה הלז שהקב"ה הוא העושה והמעשה, וממילא נמצא שמאת ה' נסתובבה הסיבה שיהי' כך וכך, ולא נעשה מאליו.

ובאמת צריכין להשקיע עבודה רבה, ולהלך ממדריגה למדריגה עד שיזכה האדם להיות בעל בטחון בכל לבבו. ואם יאמר האדם מה אעשה הרי אין לי אפילו כלשהו ממדת הבטחון, והיכן אפשר לי להתחיל. על זה כותב הרה"ק רבי אלעזר מריישא זי"ע בספרו משנה למלך, דהאדם צריך לבטוח בה' בדבר זה בעצמו שיזכה להיות בעל בטחון. וזכה מפרש הכתוב (ישעיה כו, ד): בטחו בה' עדי עד. דתיבת ע"ד עם הכולל בגימטריא בטחו"ן,

כי לבו לא היה באמונתו כדבעי, והחזיק בנפשו תמיד שמשגיג הכל ע"י כח עצמו.

בדרך הילוכו לתוך העיר נפגש בסוחר אחד, שהיה אליהו הנביא וזכור לטוב שהלביש עצמו כסוחר - והוא לא ידע מזה, ושאל אותו לאן הוא הולך? אמר לו איש הנ"ל שהוא הולך לקנות שורים לעצמו בעבור מסחרו. אמר לו הסוחר: אמור בעזרת ה' אמצא שורים לחרישה, ואצליח, ואל תבטח בעצמך. עשיר יענה עזות - וצחק בלבו בחושבו הרי יש לי המעות בכיסי, ובכן על מה צריך עלי לדאוג, הרי בודאי אמצא את מבוקשי. ונפרדו לדרכם.

ויהי בהמשיך לדרכו העירה נאבד המעות מכיסו שלא בידיעתו, ונפלו על הארץ באמצע היער. ואלהיו הנביא הלך בחשאי ולקח המעות והטמינם בתוך היער. ויהי כשהגיע להשוק וחיפש ומצא את השוורים שרצה לקנות, והכניס ידו לתוך כיסו, ונתגלה אליו שנאבד ממנו. מיד חזר העשיר לביתו ונטל מחדש סכום מעות, ופנה לדרכו להשוק לקנות השוורים. באמצע דרכו פגש אליו אליהו הנביא עוד הפעם, ועכשיו היה לבוש כזקן, ושאל אותו עוד הפעם לאן אתה הולך? אמר לו הוא הולך לקנות שורים, וגם בשעה זו לא היה מאמין ולא רצה לומר בעזרת ה'. וגם עכשיו המשיך לדרכו עם חוזק לבבו שבודאי יצליח, דהרי יש לו מעות בכיסו.

באמצע הדרך ישב לפוש מטורח הדרך, ובאמצע שינתו בא אליהו הנביא ונטל ממנו כל המעות שבכיסו, וגם בזו הפעם לא הרגיש כלום. ויהי כשניעור משינתו והרגיש כי המעות נאבדו ממנו, חזר עוד הפעם לביתו ליטול מעות משם, וגם בפעם הזו פגש בו אליהו הנביא, ועכשיו היה לבוש כעני, ושאל אותו לאן הוא הולך, ועכשיו שיטה העושר את לשונו, ואמר לו: אני הולך בע"ה לקנות שורים לפרנסתי. אמר לו העני, אם תצליח

שמי שיש לו רכוש בכל עיר ונמל נפשו מפוזר ומפורד, ואין לו מנוחת הנפש, ומדבר זה רוצה להנצל, אלא יהיה לי מעות כפי הצורך במקומי. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה, (סו"ט 3, 2): מרבה נכסים מרבה דאגה. ואמרו (סו"ט 7, 6): איזהו עשיר השמח בחלקו.

והבוטח בה' ישיג תועלת הממון, רצוני לומר פרנסתו, ותמנע ממנו טירתת המחשבה של בעל הממון והתמדת דאגתו לו, כמו שאמר החכם (קבלת ה', 6): מתוקה שנת העובד אם מעט אם הרבה יאכל, והשבע לעשיר איננו מניח לו ליישן. וכל זה הוא מהמעלות שיש לבוטח בה' בעיני הרוחניים, והיינו שזה מאפשר לו להיות עובד ה' כראוי, דהרי יש לו מנוחת הנפש ויישוב הדעת, ואינו טרוד להציל ממונו בכל עת. וממילא יש לו פנאי להתפלל ולקבוע שיעורין בסדרן, ואין לו שום מפריע, כי בטוח הוא בה' שיצליח במעשיו, ואינו מוטל עליו להיות דואג לשמור רכשו.

ובאמת ע"י הבטחון יזכה האדם להשגחה עליונה, חוכה להשפעות טובות, וכמו שביארנו לעיל בארוכה שבשיעור מדת הבטחון כך יזכה לעומת זה להשגחה עליונה, ולסייעתא מן שמיא.

לומר על כל פעולה שהוא עושה "בעזרת השם"

מעשה פלא מסופר במדרש (מובא בספר אליהו הנביא), באדם אחד שהיה עשיר גדול, והיו לו קרקעות הרבה, פעם אחת לא היו לו שורים לחרוש את שדותיו. ע"כ נכנס בעיר ליום השוק לקנות לעצמו שורים לחרישה. האיש הלז היה בעל צדקה נפלאה מאוד והיה מפזר את ממונו בשביל העניים, אבל מצד אחר - מספר המדרש - היה לו חסרון,

רואים בעליל שהעצה הזו מועיל, והרבה מספרים על הישועה שזכו באופן נפלא כשהורגלו לעשות כמעשה דוד המלך ע"ה.

מעיקרי קבלת התורה להיות בעונה ושפלות

בימים אלו מתכוננים לקראת חג השבועות העומד אחר כתלינו, אשר בו נזכה לקבל את התורה מחדש. ומעיקרי העבודת ההכנה לקבלת התורה הוא להתחזק בעונה ובביטול להשי"ת, שזהו עיקר גדול שיוכל האדם לקבל את התורה כדבעי. וכן כותב בתפארת שלמה (למתן תורה, ד"ה יומא קמא) משם הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב זי"ע שהיה אומר שצריך האדם להיות בעונה, ככלי המקבל שאי אפשר לקבל רק אם מכניע עצמו לכלי המשפיע. וז"ל: כי עיקר הכנה לקבלת התורה היא השפלות, להיות בכחינת מקבל, כמ"ש בשם הרב הק' מזה"ר משה ליב ז"ל, האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהי לי עבד, כאשר דרך הגביע שהוא כלי המקבל צריך להיות עומד למטה מכלי הנשפך ממנו לתוכו, כי אם הוא עומד למעלה איננו יכול לשפוך בתוכו. כן התלמיד צריך להיות שפל כדעתו נגד הרב המשפיע לו ואז יהי ראוי לקבל ממנו. עכ"ל.

ובזה נכלל שייבטל האדם את עצמו להנהגת הבורא בכל עת ובכל שעה, ולהאמין בו על מה שקורה אליו שהוא ממנו יתברך. וכשהאדם מתנהג כן אזי יש לו חיי מנוחה ושלווה, וגם אינו מלא טענות וקנאה על חבריו כשהוא מפריע אותנו, או כשמשיג גבולו - לפי ראות עיניו, דהרי מאמין בה' שהכל הוא מאתו, ובכן אין סיבה להיות בקנאה ותחרות מאחד על חבריו.

אתמול היה חל ההילולא קדישא של הרה"ק רבי מאיר'ל מפרעמישלאן זי"ע, דרכו בקודש

בדרך לקנות השורים ותצטרך לפועלים שיעזרו אותך בהנהגת השורים לביתך נא לשכור אותי, דאני דחוק מאוד למעות בהיותי עני, ואין לי כלום.

וכך הוה, וקנה את השורים בסכום הגון מאוד, ושכר את העני שפגש בו בתוך היער לעזור אותו בהבאת השורים לביתו. ובאמצע היער התחרדו השורים למאוד, והתחילו לרוץ לתוך עומקו של היער, ונעצרו ליד אותו המקום בו טמן אליהו הנביא את המעות בשני הפעמים. העושר שמח שמחה גדולה, ואמר: כרוך ה' אלוקי על הטוב שגמלני במציאת האבדות. והמשיך לדרכו. פתאום נתעלם ממנו האיש העני, ונתברר אליו שהיה כאן השגחה עליונה לחזק את לבבו באמונה בה', ולהחזירו בתשובה אליו ית', ואמר על עצמו איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת (ותהלים צב, ז).

להורות לה' גם קודם הישועה

במשך חיי האדם עוברים על האדם כמה מיני מצבים קשים לא טובים, כגון שיש לו צאצאים בתוך ביתו שבאו בימים, ועדיין לא מצא להם את זיווגם, ויש לו מזה מצער גדול מאוד. וכן אם יש לאדם חובות, וחושב בנפשו מאין יבוא עזרי, וכן בכל מיני קושיים ועגמות נפש שעוברים על האדם משך ימי חייו על האדמה. מצינו לזה העצה בו התחזק דוד המלך נעים זמירות ישראל כשהיה במצור ובמצוק, כמו שכתב רש"י עה"כ (ותהלים יח, ד): מהולל אקרא ה' ומן אובי אושע. וז"ל (ד"ה מהולל אקרא ה'): בהלולים אקרא ואתפלל לפני תמיד, כלומר אף לפני התשועה אני מהללו, לפי שבטוח אני שאושע מאויבי, עכ"ל. שאומר לו דוד המלך שבהיה במצב לא טוב, היה מתפלל לה' בדרך הודאה, והיינו שהיה מודה ומשבח להשי"ת על הישועה כאילו כבר בא, ובאופן זה התפלל להשי"ת שיזכה לישועה. ובאופן זה זכה הוא לישועות נפלאות למעלה מדרך הטבע. וגם בזמנינו אלה

את נפשו, וראה מרחוק איזה אור, אבל היתה נהר המפסקת ביניהם, ע"כ היה מוכרח לפשוט את בגדי המלכות, והתחיל לשוט בנהר להגיע למחוז הצפון.

בשנכנס לתוך הכפר התחיל לבקש מבני העיר שייסיכמו להכניסו לתוך ביתם, אבל לא היה אף אחד שהסכים לקבלו, בעבור שהיה נראה כעני ואביון מגזלו. מיד חשב בנפשו דהרי היהודים הם רחמי לבב, ובדאי יקבלו אותו באהבה. כאשר הגיע לבית יהודי קיבל אותו בסבר פנים יפות ונתן לו לחם לאכול ובגד ללבוש, וגם נתן לו מקום ללון בלילה, ויהי ממחרת חזר המלך לביתו, ושמחו בולם על חזרת המלך שמחה גדולה.

מיד ציוה המלך שיקראו אליו אותו האיש שהציל את נפשו, ואמר לו שרוצה לבוא בשכרו לשלם לו על הצלת נפשו, והמלך הרציע אליו כמה מתנות טובות, אבל הוא סירב מלקבל כלום, ואמר להמלך שהוא רוצה רק דבר אחד, דיש לו איזה בעל מסחר שמפריע לו פרנסתו בהיותו עוסק בזה המסחר שגם הוא עוסק, ורוצה שהמלך ימנע ממנו את הפרנסה. מיד אמר המלך שהוא מבין את דברי רבי שמשון, דהרי הרציע אליו כל מיני טובות שבעולם, והוא לא רצה רק שימנע המלך את פרנסת חברו, מפני איזה קנאה ותחרות שהיה בלבו עליו.

ורבי מאיר'ל היה מספר זאת להודיע עד היכן הדברים מגיעים אם האדם אינו מכניע לבבו כראוי לה', ובכן יש קנאה ושנאה על חברו על דברים הכי קטנים. והדרך הנכונה לקבל התורה אינו אלא לבטל את עצמו בפני השי"ת, ובפני כל איש ואיש, וזהו עיקר ההכנה לקבלת התורה, וכדברי רבי משה לייב הנ"ל.

היה לספר הסיפור דלהלן בכל חג השבועות אחר הקריאה של קבלת התורה, והיה רגיל על לשונו לומר שזהו מעיקרי הכשרת האדם להיות ראוי שהתורה ישכון בקרבו.

וזה תוכן הסיפור: הרה"ק רבי שמשון זינגער ז"ע היה מקורב למלכות שבעירו באותו התקופה, פעם שאל אותו המלך: למה נתארך ימי גלותך של ישראל כל כך, ולמה לא זכו להגאל עד עתה. והשיב לו רבי שמשון, שלדעתו הגורם לדבר זה הוא החטא של קנאה ושנאת חנם שמתרבה בקרב ישראל. המלך כששמע הדברים לא רצה להאמין לדבריו, ותמה עליו: כיצד אפשר להיות דבר כזה אצל בני ישראל הידועים לרחמנים בני רחמנים - והוסיף לאמר: אני נותן לך שבוע אחת, ורוצה אני שתחזור עם תשובה הגונה, וראי' בצידך, ואם לאו דמך בראשך.

שאל רבי שמשון שאלת חלום מן השמים, ובאתה התשובה אליו שהשיב תשובה כהוגה, ואכן זהו הסיבה לאריכת הגלות בארצות האויבים, ולא יחזור מדבריו בפני המלך, ומן השמים יסתובב שיתוודע להמלך את האמת בענין זה.

לא עברה ימים אחדים, ומעשה שהיה כך היה. המלך עם משרתיו נכנסו ביער לצוד חיות, והיה בימות החורף כאשר הקור היה גדול מאד. במשך הזמן נתפרדו בני החבורה זה מזה, וכל אחד הלך לדרכו למצוא חיות לצידה. המלך היה רץ אחר איזה חיה, ולא הרגיש בנפשו שהוא מתרחק יותר ויותר מן המשרתים והעבדים שלו, וכנס יותר לתוך היער, במקום ציה ושוממה. והיה כשנתוודע לו מצבו הלא טובה, ויפן כה וכה וירא כי אין איש, וכולם הלכו לדרכם ועזבו אותו יחידי, התחיל לחפש אחר איזה אור המאיר לילך לשם להציל

דברי תורה

אצל סעודה שלישית פרשת פינחס תשפ"ב לפ"ק

בנאות דשא בדאוואס שווייץ יצ"ו

ומבאר הענין: כי צאמת חין לך חסד בישראל שאין לו שעה שחושק לעשות רצון קונו ונותן לך לשוב, והנה חין חסידות כתחילתה (רוקח בהקדמתו), רק אחר עצור שעה נתקרב וחוזר לקדמותו, אבל הבני עליה כל שעה ושעה כשעה הראשונה, שבכל עת נדמה לו שעתה מתחיל לעבוד השי"ת, ואין אללו חללע וסוף רק תמיד התחלה, ובכל פעם מתחיל לעבוד במדריגה יותר גבוהה. וזה מפרש כוונת המדרש ה"ל, דהנשיאים כשהוקרבו קרצנס בשעת חנוכת המזבח צודחי שהיתה צהתלהבות גדולה, צראותם כבוד ה' מלא אלל המשכן והיה החנוכה הראשונה, ולכך היה חציב מאוד כפי הדצקות והתלהבות שלהם. וצאו רצנן ואמרו שקרצנן אהרן אף שהיה פעמיים ציוס, מכ"מ היה חציב לפני השי"ת כקרצנן הנשיאים, שבן דרך בני עליה שבכל שעה ושעה אצלם כשעה ראשונה.

ובדבריו הללו ציארנו צספרי קודש הכתוב (שמות כה, ח): ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. שסיבת השראת השכינה צצית המקדש היתה מפני אשר נדצו ממנוס למען המשכן

להמשיך ההתחדשות וההתלהבות של ההתחלה

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל וגו'
(צמדצב כה, יא): אפשר לפרש הכתוב צהקדם צצרי המדרש (כאן, הוצא צהקדמת הכתוב לעין יעקב) צן זומא חומר מלינו פסוק כולל יותר והוא שמע ישראל וגו'. צן ננס חומר מלינו פסוק כולל יותר והוא והצבת לרעך כמוך. שמעון צן פצי חומר מלינו פסוק כולל יותר והוא את הכצש אחד תעשה צצקר וגו'. עמד רצי פלוני על רגליו וחמר הלכה כצן פצי דכתיב ככל אשר אני מראה אותך את צצנית המשכן וגו'.

והנה היתה צספה"ק ישמח משה (פתיחה) לפרש המדרש (ויקרא רבה פרשה ח', סימן ג): ורצנן אמרו חביב קרבנו של אהרן לפני הקב"ה בקרבנם של נשיאים, צקרצנס של נשיאים כתיב (צמדצב ז, ח): זה קרצנן נחשון וגו', וכאן כתיב (ויקרא ו, יג): זה קרצנן אהרן. ע"כ.

ובן פזי אומר שהפסוק הכולל יותר הוא **ואהבת לרעך כמוך**, שזה מורה שעל האדם לאהוב הקצ"ה, כי רעך מורה על הקצ"ה כנ"ל, זה ע"י שיקיים את מצוותיו, ויעשה רצונו כל ימי חלדו על האדמה.

ואח"כ אומר **רבי שמעון בן פזי** שהפסוק הכולל יותר הוא **את הכבש אחד תעשה בבוקר וגו'**. ואפשר לפרש כוונתו בהקדם מה שאפשר לדקדק בלשון הכתוב **ואת הכבש השני תעשה בין הערבים**, דלכאורה מה ענינו לכאן, והלא להלן יפרש הכתוב סדר הקרבת הקרבן תמיד של זין הערבים. ואפ"ל לפי דברינו לעיל, שהכתוב בא להורות שיקריבו את הקרבן של זין הערבים ממש בשעה כהקרבת הקרבן תמיד של שחר, שהרי בודאי היו מקריבין את הקרבן תמיד של שחר בהתלוצות יתירה צהיותו הקרבן הראשון של היום, וע"ז לווה הכתוב שממש כמו כן יקריבו את הקרבן של זין הערבים, עם אותו ההתלוצות וההתחדשות שהיו להם צעת הקרבת הקרבן של שחר.

וזהו שאומר **רבי שמעון בן פזי** שיסוד זה כולל את כל התורה, שעל האדם לעבוד את ה' בתמידות עם התחדשות והתלוצות שלא יפסק לעולם. ועמד **רבי פלגוני** ואמר שהלכה **בבן פזי**, ורחייתו מהפסוק אלל הקמת המשכן כנ"ל, שזוהו הקצ"ה שימשיכו את ההתחדשות וההתלוצות לדורות עולם, ויקיימו תמיד רצונו יתצרך עם חמימות והתלוצות דקדושה כמו שהיה בהתחלה.

ובזה אפשר לפרש הענין הכתוב אלל פינחס **לפני אמוזר הנני נותן לך את בריתי שצוה**, דהרי פינחס קיים את המצוה של

ככל נפשם ומאודם, ולכן גרמה זאת שישרה שכינה צמעשה ידם. וזהו 'ככל אשר אני מראה אותך את תצנית המשכן ואת תצנית כל כליו, וכן תעשו' (שם, ט) ופירש"י: לדורות. שהכוונה לאמר שכמו שעשו בני ישראל צעת הקמת המשכן, שהשתתפו צעין גדבה ונפש חפילה, ובהתלוצות יתירה, כן תעשו לדורות, שתעבדו את ה' בכל עת ובכל שעה בצחותו ההתלוצות כמו שהיה בתחילה, ולא יפסק לעולם. ועי"ז תזכו לעולם להשראת השכינה בחוק בני ישראל.

מסופר בגמרא (שבת לד): שוב מעשה צנכרי אחד שצא לפני שמאי ח"ל גיירי ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, דחפו צאמת הצנין שצידו בא לפני הלל גייריה, אמר לו דעלך סני לחצרך לא תעבד זו היא כל התורה כולה, ואיך פירושה הוא זיל גמור. ע"כ. ופירש"י: דעלך סני לחצרך לא תעבד: ריעך וריע אצריך אל תעזוב (משלי כז) זה הקצ"ה, אל תעבור על דבריו שהרי עליך שנאי שיעבור חצריך על דברך. עכ"ל. והיינו שהקצ"ה נקרא רעך של האדם, וכן הביא הישמח משה (שם) מהמהרי"מ אצגזי שהחצר האמיתי להאדם הוא הקצ"ה. וזהו שאמר הלל להגר שצא אללו להתגייר, שלריך הוא לקיים הפסוק **ואהבת לרעך כמוך**, הכוונה להקצ"ה, שיעשה ויקיים רצונו בכל עת ובכל שעה.

ובזה נחזור לציאור דברי המדרש, **שבן זומא** אומר שהפסוק הכולל יותר הוא **שמע ישראל** ה' אלו קינו ה' אחד, שפסוק זה הוא עיקר קבלת עול מלכות שמים, ובה נכלל כל עבודת האדם שיקבל על עצמו עול מלכות שמים ויעשה רצונו יתצרך בכל עת ובכל שעה.

מפני שום מלצ שזעולם, וזה מלינו אלל הקרצת
 התמידין כנ"ל, שהקריצ שני התמידין עם
 התחדשות צשורה, ולכן צירכו הכתוב הכא עם
 אותו הצרכה מדה כנגד מדה.

וידי רלון שמכה לקיים רלון השי"ת צכל עת
 וצכל שעה עם חמימות והתלצבות שלא
 יפסק, וצזכות זה נתצרך עם כל הצרכות
 האמורות צחורה, עדי מכה לציאת גו"ל צצ"א.

קנאות צאותה שעה עם התלהצות ואש קודש,
 ולא התיירא מפני שום איש, ולכן צירכו הכתוב
 עם אותו הצרכה שיתקיים את התלהצות שלו
 לדורות עולם, לו ולזרעו אחריו.

ובזה נצין למה ייחסו הכתוב דייקא הכא
 לאהרן הבהן, שהרי גם אהרן הכהן
 הצעיין צזו העצודה להמשיך התלהצות
 צעצודת ה' צכל עת וצכל שעה, ולא התיירא

